

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: Lausuntopyyntö 15.11.2012 YM16/400/2012

HALLITUKSEN ESITYS YMPÄRISTÖNSUOJELULAIKSI

Ympäristöministeriö on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Metsähallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä lakiesityksestä

Metsähallitus katsoo, että ympäristönsuojelulain ajanmukaistaminen ja lain rakenteen ja kokonaisuuden parantaminen on perusteltua ja ehdotettu lain rakenne selkiyttää sääntelyä verrattuna nykyiseen ympäristönsuojelulakiin, joka on jo lukuisten muutossäännösten vuoksi muuttunut rakenteeltaan vaikeaselkoiseksi.

Lakiesityksen tavoitteena olevia ympäristönsuojelun valvonnan tehostamista, suunnitelmallisuutta ja riskiperusteisuutta lisäämällä sekä luonnonarvojen kokonaisvaltaisempaa huomioon ottamista laajojen ja ympäristölliseltä kannalta huomattavien hankkeiden kohdalla voidaan pitää parannuksina nykytilanteeseen nähden. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain sijoituspaikkaa koskevassa sääntelyssä sijoituspaikan luonnonarvojen suojaamista ei ole riittävästi huomioitu, mikä on tullut esiin lukuisissa luonnonvarojen merkittävää hyödyntämistä koskevissa hankkeissa. Metsähallitus pitää kuitenkin tärkeänä, että erityisesti esitetyn uuden luonnonarvoja koskevan lainkohdan täsmällisellä kirjoitusasulla varmistetaan paitsi merkittävät luontoarvot, myös se, ettei lupaedellytyksestä aiheudu esimerkiksi valitusprosessien tai menettelyn monimutkaistumisen myötä kohtuuttomia viivästyksiä asian käsittelylle.

Esitetty lupahakemusten ja –päätösten julkaiseminen lupaviranomaisten tietoverkkosivuilla on Metsähallituksen näkemyksen mukaan niin ikään merkittävä parannus ajatellen asianosaisten tiedonsaanti- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Ympäristönsuojelulain toimeenpanon valvonta on esityksen mukaan todettu puutteelliseksi, eikä mm. valvonta- ja pakkokeinoja käytetä täysimääräisesti. Valvonnasta ei ole myöskään voitu periä erillisiä maksuja. Metsähallitus katsoo, että valvonnan tehostamisen ja suuntaamisen riskinarviointien perusteella voidaan katsoa parantavan ympäristönsuojelun tilaa. Valvontaa koskevassa sääntelyssä tulisi kuitenkin huomioida myös esitetyn lain 2 liitteen mukaisten laitosten (ns. kansallisten laitosten) valvonta ympäristövaikutuksiltaan huomattavimpien, laaja-alaisten hankkeiden osalta. Esitetystä muodossaan lakiesitys voi johtaa tilanteeseen, jossa teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanemiseksi valvontaresurssit kohdistettaisiin vain teollisuuspäästädirektiivin laitosten (ns. IED-laitosten, lain liitteen 1 laitosten) valvontaan ja muiden laitosten (kansallisten ja rekisteröityjen laitosten, liitteiden 2-4 laitosten) valvonta heikkenisi.

Esitetyn lain soveltamisalaksi on aiempaa selvemmin mainittu, että lakia sovelletaan paitsi teolliseen myös muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Tämän ei Metsähallituksen mielestä pidä kuitenkaan johtaa ympäristönsuojelulain soveltamisalan tosiasialliseen laajentamiseen. Metsähallitus toteaa, että ympäristönsuojelulaki ei lupaa ja lupamenettelyjä koskevilta osiltaan lähtökohtaisesti koske esimerkiksi metsätaloutta, jonka harjoittamisedellytyksien turvaamista Metsähallitus pitää tärkeänä.

Lakiesitystä koskevat tarkemmat kannanotot ja huomautukset pykäläkohdittain

8 ja 13 §:t Toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäiseminen ja Ennaltavaraautumisvelvollisuus

Toiminnanharjoittajaa koskevien pilaantumisen torjunta- ja ehkäisyvelvollisuuden sekä luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajan ennaltavaraautumisvelvollisuuden säätäminen nykyistä velvoittavammassa muodossa lisää osaltaan ympäristöasioiden painoarvoa ja huomioimista toiminnan suunnittelussa ja harjoittamisessa. Nykyisessä laissa vastaavista seikoista on säädetty periaatetasolla, joka ei välttämättä kaikilta osin ole riittävästi ohjannut toiminnanharjoittajia ympäristövaikutusten hallinnassa ja vähentämisessä. Lakiesityksen perustelujen mukaan 8 §:ssä säädettäisiin tämän lain soveltamisalaan kuuluvien toimintojen harjoittajien keskeisimmästä perusvelvollisuudesta ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Pykälän 8 perusteluissa todetaan, että ”myös ympäristö- tai muut vastaavat hallintajärjestelmät, joilla pyritään toiminnan hallittavuuteen, ovat osa parasta käyttökelpoista tekniikkaa”. Tämä antaisi ymmärtää, että ympäristönhallintajärjestelmä tai vastaava on jatkossa edellytys ympäristöluvan myöntämiselle. Ympäristönhallintajärjestelmän edellyttämistä tietyiltä merkittäviä ympäristövaikutuksia omaavilta toiminnoilta voidaan pitää tarpeellisena ja sillä voidaan parantaa toiminnanharjoittajien ympäristönsuojelun tasoa, mutta säännöksestä ja perusteluista ei käy toiminnanharjoittajan kannalta selvällä tavalla ilmi, miten

vaatimusta ympäristönhallintajärjestelmästä tulisi soveltaa lupahakemusten käsittelyssä, ja minkä asteista ympäristönhallintajärjestelmää eriasteisia ympäristövaikutuksia omaavien toimintojen harjoittajilta voidaan edellyttää.

Pykälän 8 momentissa 2 viitataan kemikaalilakiin. Esityksen tekstistä puuttuu kemikaalilain tunnus (744/1989). Lisäksi esityksen tekstistä puuttuu sana ”kemikaaliasetuksen” (vrt. pykälän perusteluissa ”Euroopan unionin kemikaaliasetuksen aineiden käyttöä---”). Pykälässä viitataan asetusten osalta kemikaalilain 4 §:n 1 kohtaan. Viittauksen pitäisi ehkä olla kemikaalilain 2 §:n 3 momenttiin. Lain 4 § käsittelee johtavia ja ohjaavia ministeriöitä.

10 ja 11 §:t Sijoituspaikan valinta ja Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvot

Korkein hallinto-oikeus on nykyistä ympäristönsuojelulakia tulkitessaan linjannut, että ympäristön fyysisestä muuttamisesta aiheutuvaa luonnonarvojen menettämistä ei voida huomioida arvioitaessa luvanvaraisen toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa, koska lain esitöiden mukaisesti ympäristön ns. rakenteellinen pilaaminen ympäristöä muuttamalla, kuten rakentamalla, kaivamalla tai vesistöä muuttamalla jää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Nyt esitettävässä laissa ympäristölupaa edellyttävä toiminta on 11 §:n mukaan sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Pykälässä ja sen perusteluissa on pyritty kuvaamaan, mitä valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävillä luonnonarvoilla tarkoitetaan, ja tuotu esiin näkökohtia, jotka luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa kulloinkin tulee ja toisaalta voidaan ottaa huomioon.

Sijoituspaikan valintaa koskevien säännösten täsmentäminen ja toiminnan sijoituspaikan luonnonarvojen huomioiminen ympäristölupaharkinnassa ovat Metsähallituksen näkemyksen mukaan lähtökohtaisesti parannus merkittävien luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden suojaamisessa laajoja ympäristöhaittoja aiheuttavilta toiminnoilta. Samalla on kuitenkin Metsähallituksen mielestä huolehdittava siitä, ettei uuden sääntelyn mahdollinen tulkinnanvaraisuus johda ympäristölupamenettelyn monimutkaistumiseen tai pitkittymiseen.

Lakiesityksen 11 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohtien perusteella ko. pykälää ei sovellettaisi, jos pykälän 1 momentissa tarkoitettut luonnonarvot on tutkittu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle, tai jos toiminnan sijoituspaikalla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti hyväksytty asemakaava tai asemakaava, jonka ajanmukaisuus on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Ehdotuksen mukaan tavoitteena on välttää samojen luonnonarvojen arviointia kahdessa eri menettelyssä, mitä Metsähallitus pitää perusteltuna lähtökohtana. Metsähallitus haluaa kuitenkin tuoda esiin, että kaavoituksessa laadittavat luontoselvitykset ovat melko yleisluontoisia verrattuna tarkempiin, yksittäisten toimintojen sijoittamista kiinteistötasolla käsitteleviin selvityksiin ja arvioituna suhteessa esitettyyn lain sanamuotoon (”toiminta on sijoitettava niin, ettei siitä aiheudu --- merkittävän luonnonarvon turmeltumista”). Luontoarvoista ei näin ollen välttämättä voida saada riittävästi tietoa kaavoituksen yhteydessä tehdyistä selvityksistä. Kaavoituksen yhteydessä tehtyjen selvitysten

huomioon ottamisesta ei myöskään ole selkeitä säännöksiä, vaan maankäyttö- ja rakennuslain asiaa koskeva sääntely on hyvin joustavaa ja tulkinnat tapauskohtaisia. Luontoarvojen selvitystarpeen arvioimiseksi voitaisiin Metsähallituksen näkemyksen mukaan tarvittaessa kuulla luonnonsuojelusta vastaavaa viranomaista sekä luonnonsuojelualueen tai Natura 2000 –alueen haltijaa vastaavalla tavalla kuin luonnonsuojelulain 65 §:ssä säädetään.

Lakiesityksen 11 §:n 2 momentissa on ilmeisesti virheellinen viittaus pykälään 31 (Luvanvaraisuus rekisteröinnin sijaan, ”lupa-asia kuuluu 31 §:n 3 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavaksi”). Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaa koskeva lainkohta on 36 §:n 2 momentti.

18 § Kemikaalien käyttöä ja säilytystä koskevat huolehtimisvelvollisuudet

Pykälän 1 momentissa mainitaan virheellisesti, että pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta säädetään 13 luvussa. Kyseiset säännökset ovat lakiesityksen 14 luvussa. Pykälän 3 momentissa on samoin kuin 8 §:n 2 momentissa virheellinen viittaus kemikaalilakiin.

28 § Muut viranomaiset ja laitokset

Pykälän 3 momentin alussa viitataan virheellisesti ”edellä 3 momentissa”, tulisi olla ”edellä 2 momentissa”.

36 § Toimivaltainen lupaviranomainen

Lakiluonnoksessa esitetään säilytettäväksi nykyisen kaltainen toimivallan jako valtion ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten kesken.

Ympäristölupaa edellyttävistä toiminnoista on tällä hetkellä säädetty tarkemmin ympäristönsuojeluasetuksella (169/2000), jossa on määritelty sekä luvanvaraiset toiminnat (nk. laitosluettelo, 1 §) että jaoteltu ne toimivaltaisen lupaviranomaisen perusteella (5 ja 7 §:t). Lakiesityksestä ei käy tarkemmin ilmi, miten toimivalta lain liitteeksi nostettavan laitosluettelon sisältämien toimintojen luvituksessa jaetaan. Metsähallituksen näkemyksen mukaan esitetyt yleiset periaatteet pykälässä 36 eivät riitä konkretisoimaan toimivallan jakoa. Lupaviranomaisten toimivallan jaosta säättäminen selkeästi on perusteltua paitsi toiminnanharjoittajien kannalta, myös lupaviranomaisten tehtävänjaon selkeyttämiseksi sekä yhtäläisin perustein tapahtuvan lupaharkinnan, mm. edellä kuvatun toiminnan sijoituspaikan luonnonarvojen huomioimisen, toteuttamiseksi ns. saman kokoluokan hankkeissa.

52 § Luvan myöntämisen esteet saamelaisten kotiseutualueella, kolttala-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Ympäristönsuojelulakiesityksen pykälässä 52 on tarkoitus säätää erityisistä luvan myöntämisen esteistä saamelaisten kotiseutualueella, kolttala-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella.

Ehdotettavan pykälän mukaan ympäristölupaa ei saisi myöntää, jos luvan mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden

käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Lupaa ei myöskään saisi myöntää, jos sen mukainen toiminta heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja kolttalaiteella tai aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle. Lisäksi lähtökohtana olisi, että lupamääräyksen toiminnan este voitaisiin poistaa.

Pykäläehdotuksen lähtökohtana on mainittu, että saamelaisten kotiseutualueella toteuttavalla tai sinne vaikutuksensa ulottavalla toiminnalla saattaa olla saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia.

Voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin ei sisälly säännöstä saamelaisille kuuluvien oikeuksien nimenomaisesta huomioon ottamisesta ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä.

Vaikkakin Metsähallitus pitää tärkeänä turvata saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamisedellytyksiä ja oikeutta kehittää saamelaiskulttuuria, Metsähallitus kuitenkin katsoo, että myös muiden käyttömuotojen harjoittaminen näillä alueilla tulee ottaa huomioon. Metsähallituksen mukaan nyt ehdotettu ympäristönsuojelulakiesityksen 52 § ei ole kirjoitustavaltaan sellainen, että ainakaan ennakkollisesti hankkeita suunniteltaessa eri toimijoiden oikeudet ja toimintamahdollisuudet selviäisivät lakiehdotuksesta riittävän selkeällä tavalla.

Metsähallituksen mielestä ympäristönsuojelulakiesityksessä tulisi käsitellä perustuslakiin ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa saamelaiskulttuurin turvaamista selkeästi erillisenä asiana suhteessa erityisen poronhoitoalueen poronhoitolakiin perustuvasta yleiskäyttöoikeudesta porotalouden harjoittamiseen. Erityisen poronhoitoalueen osalta porotalouden ja muiden elinkeinojen suhteessa on kyse elinkeinojen yhteensovittamiskysymyksestä. Metsähallituksen mukaan ympäristönsuojelulakiesityksen 52 § asettaakin eri elinkeinot jossain määrin vastakkain ympäristöluvan myöntämisharkinnassa. Kun otetaan huomioon ympäristönsuojelulain tavoitesäännös (1 §), Metsähallitus toteaa, ettei ympäristönsuojelulakiin tulisi ottaa nimenomaisia elinkeinopoliittisia tai elinkeinojen yhteensovittamista koskevaa harkintaa käsitteleviä säännöksiä.

56 § Lupamääräys selvitysvelvollisuudesta sekä 89 § Selvitysvelvollisuuteen liittyvä lupamääräyksen tarkentaminen

Pykälän 56 säännös selkeyttää ns. selvitysmääräysten antamista luvissa. Erityisen tärkeää on, että täsmennettäessä tai täydennettäessä lupaa selvitysmääräyksen perusteella 89 §:n mukaisesti, tulisi noudattaa 98 §:n säännöksiä asian vireille tulosta, kuulemisesta, lausunnoista ja päätöksestä tiedottamisesta. Lakiesityksen 89 §:n tekstissä ja perusteluissa lienee kuitenkin virhe, sillä niissä mainitaan lupamääräyksen täsmentäminen tai luvan täydentäminen 53 §:n eikä 56 §:n nojalla saadun selvityksen perusteella. Lakiesityksen 53 § käsittelee eräiden suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusta ja huomioimista lupaharkinnassa, eikä sisällä erillistä selvitysvelvollisuutta.

59 § Energian ja materiaalien käytön tehokkuutta koskevat määräykset

Lakiesityksen 59 §:n mukaan ympäristöluvassa olisi annettava tarpeelliset määräykset toiminnan energian ja materiaalien käytön tehokkuudesta ja tehokkuuden parantamisesta. Näiden määräysten olisi oltava teknisesti, taloudellisesti ja tuotannollisesti toteuttamiskelpoisia. Esityksen perusteluissa todetaan, että energian tehokasta käyttöä koskevat lupa-määräykset voivat olla erilaisia sen mukaan, mikä on toiminnanharjoittajan energiahallinnan tila ja laitoksen koko.

Metsähallitus katsoo, että lupaharkinnan kriteerien perusteita tulisi nyt esitetystä selkeyttää. Lisäksi jo olemassa olevan energiatehokkuutta koskevan sääntelyn valossa tulisi harkita tarpeellisuus näiden edellytysten sisällyttämiseksi osaksi ympäristönsuojelulain lupaharkintaa.

61 a § Kaivannaisjätettä koskevat määräykset

Kaivannaisjätteen sijoittamiseen käytettävän alueen luvassa on esityksen mukaan annettava mm. tarpeelliset määräykset jätealueen perustamisesta. Kaivannaisjätteen jätealueen määrittelystä ja jätealueesta aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran arvioinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Metsähallitus haluaa tältä osin tuoda harkittavaksi myös kaivannaisjätteen jätealueiden pohjarakenteita koskevan sääntelytarpeen koskien erityisesti laajamittaista kaivostoimintaa. Kaivannaisjätteen jätealueiden pohjarakenteet ovat merkittäviä mm. kaivosalueilta aiheutuvien vesistö päästöjen kulkeutumisessa ympäristöön sekä maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemisessä.

65 § Seuranta- ja tarkkailumääräykset ja 169 § Tarkkailu toisen alueella

Seuranta- ja tarkkailumääräyksiä koskevassa 65 pykälässä esitetään, että suurten laitosten (lain liite 1) tarkkailutiedot ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot toimitettaisiin valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa, ja että kansallisia laitoksia (lain liite 2) koskevien tietojen toimittamisesta määrättäisiin tarkemmin ympäristöluvassa. Pykälässä 169 säädetään tarkkailuoikeuksien myöntämisestä toisen alueelle. Kyseisen lainkohdan mukaan toisen alueella tehtävää tarkkailua koskien on alueen haltijalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Metsähallitus toteaa, että voimassa olevan ympäristönsuojelulain eräs epäkohta on, ettei alueen omistaja tai haltija saa tietoa omistamallaan alueella tehdystä tarkkailusta. Siten alueen omistaja tai haltija ei voi myöskään seurata omistamaansa alueeseen kohdistuvien tai siihen vaikuttavien lupamääräysten noudattamista. Tiedon saanti on keskeistä erityisesti luonnonsuojelualueisiin kohdistuvan tarkkailun kyseessä ollessa suojelualueiden asianmukaisen hallinnan ja hoidon kannalta. Myös muilla alueiden omistajilla ja haltijoilla, kuten esimerkiksi vesialueiden osakaskunnilla ja omistajilla, on usein voimakas intressi saada tietää alueille kohdistuvista ympäristövaikutuksista ja niitä koskevista tarkkailutuloksista. Metsähallitus esittää, että lain 65 ja 169 §:iä täydennetään säätämällä lisäksi valvontaviranomaiselle velvollisuus tiedottaa toisen alueella tehtävän tarkkailun tuloksista myös alueen omistajalle tai haltijalle kohtuullisen ajan kuluessa tulosten saannista.

82 § Maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys sekä 69 § Maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyvä tarkkailu ja tarkkailumääräykset

Pykälän 82 mukaan toiminnanharjoittajan on laadittava maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys liitteeksi lupahakemukseen, jos suuren laitoksen (lain liite 1) toiminnassa käytetään, varastoidaan tai tuotetaan, taikka muutoin syntyy merkityksellisiä vaarallisia aineita. Toisaalta kaikkia toimintoja koskien toiminnanharjoittajan on huolehdittava maaperän ja pohjaveden tarkkailusta ottaen huomioon vaaralliset aineet, jotka saattavat aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista (merkitykselliset vaaralliset aineet). Merkityksellisten vaarallisten aineiden määrittelyssä viitataan teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan muotoiluun, jota ei lakiesityksessä ole tarkemmin avattu. Metsähallitus katsoo, että määritelmä tulisi sisällyttää lakiin tai po. pykälien perusteluihin.

Lisäksi Metsähallitus toteaa, että perustilaselvitys tulisi voida tietyissä laajoissa ja merkittävässä tapauksissa edellyttää myös niiltä kansallisilta laitoksilta (lain liite 2) (erityisesti kaivokset), joiden toiminnalla voi olla laajamittaisia vaikutuksia maaperään ja pohjaveteen, ja joiden 69 §:n mukaan joka tapauksessa on huolehdittava maaperän ja pohjaveden tarkkailusta. Perustilaselvitys edesauttaisi Metsähallituksen näkemyksen mukaan toiminnan ympäristövaikutusten havainnoimista ja arviointia.

44 ja 85 §:t Lupahakemuksesta ja -päätöksestä tiedottaminen

Esityksen mukaan lupahakemus ja –päätös olisi julkaistava lupaviranomaisen tietoverkkosivuilla, mikä parantaisi merkittävästi asianosaisten tiedonsaantia ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tämän voidaan arvioida myös keventävän lupaviranomaisten työtaakkaa, kun hakemus- ja päätösasiakirjoja ei jatkossa enää tarvitsisi toimittaa yksitellen niitä pyytäneille asianosaisille.

Pykälän 85 1 momentissa on virheellinen viittaus 44 §:n 2 momenttiin, pitäisi olla 44 §:n 1 momenttiin (kuulutuksen antaminen erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee).

88 § Lupamääräysten tarkistaminen

Metsähallitus katsoo, että lupamääräysten tarkistamista koskeva pykälä on tarpeen tarkistamista koskevan menettelyn ohjaamisessa, josta nykyisessä ympäristönsuojelulaissa ei ole säännöksiä.

91 § Luvan raukeaminen

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa on viitattu lupamääräysten tarkistamiseen 80 §:n 2 momentin tai 81 §:n 3 momentin mukaisesti. Esitetyssä 80 §:ssä ei ole 2 momenttia. Jää epäselväksi, mihin lainkohtaan viittaus on 81 §:n 3 momentin ohella tarkoitettu tehdä.

97 § Maaperän ja pohjaveden perustilan palauttaminen suuren laitoksen toiminnan päättyessä

Metsähallitus esittää, että edellä 82 §:stä lausutun mukaisesti perustilaselvitys ja maaperän ja pohjaveden perustilan palauttaminen säädettäisiin koskemaan myös

sellaisia laajoja ja merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavia kansallisia laitoksia (liite 2), joille säädettäisiin myös velvollisuus tehdä perustilaselvitys.

Pykälän 2 momentissa mainitaan virheellisesti, että pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta säädetään 13 luvussa. Kyseiset säännökset ovat lakiesityksen 14 luvussa.

98 § Hallintomenettely eräissä asioissa

Hallintomenettelyä koskeva pykälä selkeyttää Metsähallituksen mielestä menettelyjä liittyen asianosaisten kuulemiseen. Metsähallitus esittää, että Natura 2000 –alueen välittömässä läheisyydessä tapahtuvan toiminnan osalta tulisi säätää lausunnon pyytämisestä luonnonsuojelualueen tai Natura 2000 –alueen haltijalta.

99 § Toiminnan rekisteröinti

Pykälän 2 momentissa mainitaan rekisteröidyn toiminnan luvan raukeaminen 34 §:n 3 momentin nojalla. Metsähallitus toteaa, että 34 §:ssä ei ole 3 momenttia. Ilmeisesti viittauksen pitäisi kohdistua 91 §:ään.

129 § Valtioneuvoston päätöksen valmistelu ja käsittely

Pykälässä asetetaan siirtymäsuunnitelmaa koskevan hakemuksen toimittamisajankohdaksi viimeistään 31. lokakuuta 2012, mikä lienee virheellinen ajankohta.

135 § Päätös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta

Metsähallitus pitää myönteisenä sitä, että ilmoitusmenettely muodostuu luvan sijasta pääsäännöksi maaperän ja pohjaveden puhdistamisen tilanteissa.

165 ja 166 §:t Valvonnan järjestäminen ja Säännöllinen valvonta sekä 200 § Käsittelymaksut

Ympäristönsuojelulain toimeenpanon valvonta on esityksen mukaan todettu puutteelliseksi, eikä mm. valvonta- ja pakkokeinoja käytetä täysimääräisesti. Valvonnasta ei ole myöskään voitu periä erillisiä maksuja. Valvontaan ei ympäristöhallinnossa ole käytettävissä riittävästi resursseja. Valvonnan tehostamisen ja suuntaamisen juuri riskinarviointien perusteella esityksen mukaisesti voidaan katsoa parantavan ympäristönsuojelun tilaa. Muutokset ovat tarpeen myös teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanemiseksi. Metsähallitus haluaa tuoda esiin, että teollisuuspäästädirektiivin kohteena olevien suurten laitosten eli ns. IED-laitosten (lain liite 1) valvonnan ohella myös merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien kansallisten laitosten sekä rekisteröityjen laitosten valvonta tulee turvata. Satunnaisotantaan perustuva kansallisten laitosten valvonta voisi myös johtaa valvontamaksujen epätasaiseen jakautumiseen toimijoiden kesken. Metsähallitus katsoo, että myös kansallisten laitosten valvontaan tulee turvata riittävät resurssit ja säätää niiden valvonta määräajoin tehtäväksi. Määräaikojen asettamisen tulisi perustua arvioon laitoksen ympäristövaikutuksista sekä –riskeistä. Rekisteröityjen laitosten valvonnassa voitaisiin Metsähallituksen näkemyksen mukaan soveltaa satunnaisotantaa.

Valvontamaksujen käyttöönotolla voidaan osaltaan täydentää valvontaan käytettävissä olevien resurssien määrää, mutta toisaalta maksujen käyttöönotto lisää myös hallinnollisia kustannuksia. Koska maksujen suuntaaminen valvontaan olisi esityksen mukaan viime kädessä valtion ja kuntien budjettivarojen käyttöä koskevien päätösten varassa, on mahdollista, että valvontamaksuja kohdennettaisiin myös muualle kuin tosiasialliseen ympäristönsuojelun valvontaan. Metsähallitus katsoo, että valvontamaksut tulisi voida mahdollisimman täysimääräisesti kohdentaa tosiasialliseen valvontatoimintaan. Vaihtoehtona valvontamaksuille tulisi selvittää lupien käsittelymaksujen tarkastamista ja korottamista suhteessa tarpeelliseksi arvioidun valvonnan määrään. Tällöin maksujen periminen voitaisiin hoitaa yhdellä ja samalla päätöksellä lupa-asian ratkaisun yhteydessä, eikä erillisiä valvontamaksujen käsittely- ja hallintajärjestelmiä merkittävine kustannuksineen tarvittaisi. Metsähallitus korostaa, että lupamaksujen korotusten tulisi perustua arvioon laitoksen (toiminnan) ympäristövaikutuksista ja –riskeistä, ja siten korotusten tulisi olla suhteessa suurempia laitoksilla, joilla ympäristövaikutukset ja –riskit ovat suurempia ja valvontaa tarvitaan enemmän.

185 § Toiminta rikosasiassa

Pykälän tekstissä on virheellisesti viitattu pykälään 211 (Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevat erityiset säännökset), kun pitäisi olla 213 (Rangaistussäännökset).

202 § Kulujen korvaaminen korvausasiassa

Pykälän 2 momentissa oleva viittaus oikeusapulain 24 §:ään kohdistunee kumottuun lakiin yleisestä oikeusavusta (104/1998) ja lienee siten virheellinen.

203 § Mittausten ja tutkimusten laadunvarmistus

Pykälän 2 momentissa esitetty uusi säännös lain valvontaa varten otettujen veden laatuun liittyvien näytteiden tutkimuksia tekevästä hyväksytyistä laboratorioista lisää Metsähallituksen mielestä osaltaan ympäristönsuojelulain valvonnan läpinäkyvyyttä. Käytännössä säännös ei aiheuttane kovin suurta muutosta nykytilaan, sillä oletettavasti pääosa jo nykyisin valvontanäytteiden analysointiin osallistuvista kaupallisista laboratorioista täyttäisi laissa hyväksymiselle asetetut kriteerit. Lakiesityksestä ei täysin selkeästi käy ilmi, voisiko hyväksynnän saada myös toiminnanharjoittajan oma laboratorio.

204 § Salassapitovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Pykälän 1 momentissa viitataan lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Pykälän tekstiin voisi lisätä ko. säädöksen numeron (621/1999) vastaavasti kuin muualla lakitekstissä on esitetty.

211 § Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevat erityiset säännökset

Pykälän otsikkoon on jäänyt merkintä 108 g § (viittaus voimassa olevan lain vastaavaan pykälään).

212 § Elohopeaa koskevat erityissäännökset

Pykälän otsikkoon on jäänyt merkintä 108 h § (viittaus voimassa olevan lain vastaavaan pykälään).

219 § Suuret polttolaitokset

Pykälässä viitataan 128 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen lupamääräysten tarkistamiseksi. Viittauksen pitäisi ilmeisesti kohdistua 129 §:ään.

Lausunnosta lisätietoa antaa lakimies Johanna Korpi, 0205 64 4414.

Jyrki Kangas
pääjohtaja